

Інститут практичної культурології та арт-менеджменту
Кафедра культурології та інформаційних комунікацій

Назва дисципліни: Бібліотекознавчі та архівознавчі дослідження

Академічна група: ДІС-51-9

Курс: перший (аспірантура)

Форма навчання: дистанційна (лекції) з 12.03.2020 – 24.04.2020р.

Викладач: проф.. Петрова Людмила Григорівна

e-mail: petrovalg@ukr.net

Теми лекцій

1. Методологія бібліотекознавчих досліджень: традиції та новації
2. Видатні постаті в бібліотечній науці
3. Розвиток вітчизняної бібліотечної науки (90-ті рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст)
4. Аналіз сучасних бібліотекознавчих досліджень і публікацій
5. Місце українського архівознавства в системі наук
6. Огляд архівознавчих досліджень

Рекомендована література:

1. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Дискусійні питання розвитку теорії і методології бібліотекознавства. *Бібліотечний вісник*. 2007. № 2. С. 3–9.
2. Горбачук В. Т., Горбачук Д. В. *Основи наукових досліджень : навч. посібник*. Слов'янськ : ТОВ «Вид-во „Друкарський двір”», 2013. 124 с.
3. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник для вузів*. Харків : ХДАК, 1998. 288 с.
4. Горовий В. М. *Соціально-інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс*. Київ : НБУВ, 2010. 360 с.
5. Збанацька О. М. *Розвиток інформаційно-пошукових мов у пошукових системах бібліотек і архівів : монографія / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Нац б-ка України імені Ярослава Мудрого*. Київ : НАКККіМ, 2017. 354 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=8996>.
6. *Основи методології та організації наукових досліджень / [авт.-упоряд.: А. Є. Конверський, В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко та ін.]*. Київ : Центр учб. літ, 2010. 352 с

7. Солоїденко Г. Науково-дослідницька робота бібліотек: напрями, пріоритети, ефективність. Вісник книжкової палати. 2011. № 11. С. 12–17.

8. Маслакова Н. Історико-бібліотекознавчі дослідження на новому етапі розвитку України (1991–2006). Наукові праці НБУВ. Київ, 2006. Вип. 11. С. 404–414.

9. Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 2001– 2005 роки / М-во культури і туризму України, Держ. заклад «Нац. парлам. б-ка України». Київ : ДЗ

Завдання для самостійної роботи:

Вивчити та опрацювати, самостійно знаходячи необхідні публікації в електронному вигляді. Відповіді надсилати у вигляді невеликих рефератів зі списками використаних джерел.

1. Методологія бібліотекознавчих досліджень: традиції та новації

Розуміння методології бібліотекознавства як системи найбільш загальних, вихідних, основних принципів і способів пізнання, організації та побудови теоретичної діяльності, а також вчення про цю систему. Методологічне значення для бібліотекознавства теорії пізнання (гносеології). Філософський аспект, пов'язаний з вивченням взаємовідносин суб'єкта та об'єкта пізнання (бібліотекознавство - бібліотечна справа) у процесі пізнавальної діяльності, відносини знання до дійсності, можливості пізнання світу людиною, критеріями істинності та достовірності знань.

Два основні підходи до вітчизняного бібліотекознавства: дихотомія "матеріалізм - ідеалізм". 1 підхід, який багато десятиліть домінував та згідно з яким методологія науки - це принципи матеріалістичної діалектики; 2 підхід, притаманний зарубіжному бібліотекознавству, згідно з яким методологію бібліотекознавства становить "гуманістичний нематеріалізм", тобто різновид ідеалізму.

Особливості розвитку бібліотекознавства як прикладної науки. Узагальнення практики експериментальної бібліотечної діяльності.

2. Видатні постаті в бібліотечній науці та документознавстві

Короткий огляд наукового життєвого шляху та основних праць видатних бібліотекознавців (Дубровіна Л.А., Кушнарєнко Н.М., Новальська Т.В., Слободяник М.С., Соляник А.А., Філіпова Л.Я., Чачко А.С., Швецова-Водка

Г. В. та ін.). Персоналії обирати за близькою темою до затвердженої теми дисертації.

3. Розвиток вітчизняної бібліотечної науки (90-ті рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.)

Вітчизняна бібліотечна наука, що характеризується інтенсивним накопиченням нових ідей та фактів, появою різних наукових шкіл і теоретичних концепцій, що зумовлено фундаментальними змінами в організації бібліотек та їх функціях, формуванні бібліотечної мережі та бібліотечних ресурсів. Аналіз якісних змін у науково-методичному та методологічному апараті бібліотекознавства. Вивчення розвитку бібліотекознавства в незалежній Україні, як складової частини сучасного історико-культурного процесу, що набуває особливого значення для визначення тенденцій розвитку в бібліотечній галузі України. Актуалізація проблеми створення відповідної джерельної бази у вигляді науково-допоміжних бібліографічних посібників, що мають об'єктивно висвітлити всі напрями та особливості вітчизняного бібліотекознавства.

3. Аналіз сучасних бібліотекознавчих досліджень і публікацій

Аналіз ґрунтовних наукових праць, які висвітлюють теоретичні та методичні проблеми в галузі вітчизняного бібліотекознавства. Монографії, підручники, автореферати дисертацій, наукові посібники, публікації з наукових збірників, періодичних і серійних видань з питань бібліотечної науки, зокрема: Історико-бібліотекознавчі дослідження; Бібліотечний соціальний інститут; Зарубіжне бібліотекознавство; Бібліотечна соціологія та психологія; Бібліотечний менеджмент та маркетинг; Краєзнавча діяльність бібліотек; Бібліотечна професіологія; Бібліотечне фондознавство; Бібліотечні каталоги та інформаційно-пошукові мови; Інформаційна діяльність бібліотек; Бібліотечне обслуговування і сервіс; Інформатизація бібліотек.

4. Місце українського архівознавства в системі наук

Архівознавство як наукова система. Місце і значення архівознавства серед галузей науки і навчальних дисциплін гуманітарного циклу. Архівознавство як система наукових знань про архіви, архівну справу, її історію, теорію і практику, роль і значення яких неухильно зростає. Тенденції та закономірності становлення й розвитку архівної справи, наукові принципи роботи з документами, експертиза їхньої цінності, класифікації, відбор для зберігання, технології опрацювання і організації користування документами.

Теоретичне осмислення цих проблем, вироблення методик їхнього вирішення як головне завдання архівознавства.

Об'єкти архівознавства - система архівних установ, документальні ресурси на паперових та інших носіях, органи управління архівами, науково-дослідні заклади. Документальна спадщина українського народу, що відклалася у вітчизняних і зарубіжних архівах, музеях та бібліотеках як об'єкт українського архівознавства.

6. Огляд архівознавчих досліджень

Короткий огляд основних праць видатних вчених (Калакура Я.С., Боряк Г.В., Дубровіна, Л.А., Ляхоцький В.П., Матяш І.Б., Папакін Г.В. та ін.)